

**IN PROBLEMA POZIȚIEI SISTEMATICE A BUFNIȚEI —  
BUBO BUBO (L.) DIN ROMÂNIA**

S. PAȘCOVSCHI, L. MANOLACHE

## COMUNICAREA PRELIMINARĂ

Marea majoritate a autorilor români și străini consideră că bufnița din România aparține subspeciei nominale. Numai Dementiev și Gladkov (1951) cuprind colțul sud-estic al țării în arealul subspeciei *B. b. interpositus* Rotsch. et Hart.

În scopul elucidării acestei probleme am examinat o primă serie de 26 exemplare din diferite colecții din țară. Profităm de ocazie pentru a aduce și pe această cale călduroasele noastre mulțumiri tuturor persoanelor care ne-au înlesnit această cercetare, anume H. Almășan, N. Dragomir, A. Ionescu, Ș. Kohl, D. Munteanu, E. Nadrași A. Papadopol.

Concluzia noastră este că într-adevăr trebuie să admitem existența a două subspecii de bufniță în fauna noastră. Menționăm, însă, că materialul examinat nu este suficient de reprezentativ. În mare parte el provine din sudul țării; numai patru exemplare sînt din Ardeal. Afară de acestea sînt puține exemplare sigure din perioada de reproducere (numai 5). Astfel, nu se pot trage concluzii definitive, mai ales în ce privește delimitarea teritorială între cele două subspecii.

În materialul examinat apar evident două tipuri extreme de colorație, foarte deosebite, reprezentînd, după părerea noastră, exemplarele caracteristice din cele două subspecii.

Fără a intra în prea multe detalii precizăm caracterele distinctive importante :

— *B. b. bubo* : penajul colorat foarte închis; fondul în întregime sau în mare parte brun-ruginiu (la unele exemplare putînd trece pe alocuri în brun-gălbui sau chiar în cenușiu); desenul puternic dezvoltat pe piept și pe toată partea dorsală constituit din pete late de culoare neagră saturată, deseori cu luciu metalic pronunțat, sau de culoare neagră-brunie cu luciu mai slab; pe spate culoarea neagră poate fi atît de întinsă, încît să acopere fondul aproape în întregime; pe de altă parte pe spate și mai

ales pe aripi pot apărea și pete de culoare deschisă, gălbuie sau chiar albă.

— *B. b. interpositus* : penajul mult mai deschis ; fondul gălbui, puțin trece pe alocuri în cenușiu deschis ; nuanța ruginie lipsește sau este puțin întinsă ; desenul închis mai slab dezvoltat, constituit din pete mai rare și mai înguste, deseori estompate ; culoarea lor este brună-cenușie, cenușie-închisă sau brun-negricioasă, uneori cu un luciu slab ; pete pe spate și aripi sînt numeroase și mari, de culoare albicioasă sau ușor gălbuie.

Fotografiile alăturate arată destul de bine deosebirile în nuanță generală a coloritului și în caracterul desenului. Ele reprezintă exemplarele cele mai caracteristice :

— în stînga *B. b. bubo*, ♀, provenită de la Ileanda, jud. Sălaj (A. Ionesc'u, com. verbală) și ținută mult timp în captivitate, ca bufniță de vîntoare, la Ocolul Silvic Ghimpați, jud. Ilfov (colecția Institutului de Cercetări, Studii și Proiectări Silvice, București, nr. inv. 205).

— în dreapta *B. b. interpositus*, ♀ colectată la Capul Doloșman, jud. Tulcea, 28.I.1968 (colecția Stațiunii de Cercetări în Biologia Vînatului, Tulcea, nr. inv. 3639).

Majoritatea covârșitoare a exemplarelor cercetate, (anume 19 exemplare), trebuie să fie încadrate indiscutabil în subspecia *interpositus*. Toate provin din sudul țării, începînd cu Dobrogea și terminînd cu Banatul.

Păsările din Dobrogea, atît din perioada de cuibărit, cît și în afara ei, par a fi cele mai tipice ; au penajul cel mai deschis, cu destul de mult cenușiu, desenul de culoare brună-cenușie, multe pete deschise pe partea dorsală.

Foarte asemănător este un ♂ din Oltenia, din perioada de reproducere (Muzeul Antipa, etichetat „Dolj, V. 1906“).

Materialul bogat din Banat, păstrat în Muzeul Regional din Timișoara (11 exemplare) trapează prin uniformitatea coloritului, ceva mai închis decît la piese din Dobrogea, atît ca fondul general, cît și ca nuanța desenului (mai mult brun-negricios) ; un singur exemplar are desenul mai palid, la fel cu cele dobrogene (♀, pădurea Ghiroc lîngă Timișoara, 28.XII, 1952). Din păcate un singur exemplar este sigur din perioada de cuibărit (♀, 16.IV.1914, Forotic, jud. Caraș-Severin).

Interesante sînt patru exemplare de toamnă și iarnă din Cîmpia Dunării (colecția Institutului de Cercetări, Studii și Proiectări Silvice, București). La toate apare nuanța ruginie palidă, care nu există de loc la exemplarele enumerate mai sus. Paralel cu extinderea ei se restrîng petele deschise pe partea dorsală. Aspectul general al penajului rămîne, totuși, mai apropiat de *interpositus*, decît de subspecia nominală. Socotim că din aceste piese una poate fi încadrată încă indiscutabil ca *interpositus* ; este mai palidă decît celelalte, puternic pestriță pe partea dorsală și cu prea puțin ruginiu pal pe ceafă și picioare (♀, 18.XI.1966, Făcăeni, jud. Ialomița). Categorie intermediară între cele două subspecii trebuie să fie considerat exemplarul de la capătul celălalt al șirului : nuanța ruginie puternic dezvoltată aproape pe toată partea ventrală și puțin pe ceafă ; pe-

tele albe pe partea dorsală lipsesc total ; desenul brun-închis (♀, 25.X.1963, păd. Malu Roșu, jud. Ilfov). Celelalte două exemplare se plasează între aceste extreme ; deocamdată le socotim tot ca intermediare.

Trecînd la subspecia nominală, notăm trei exemplare din jud. Mureș (colecția Liceului Maghiar, Reghin). Unul aparține fără îndoială acestei subspecii ; este deosebit de interesant, fiind din perioada de cuibărit (♂, 26. VII.1961, Peștelea).

Alte două exemplare au unele caractere intermediare, dar manifestate altfel decît la cele din Cîmpia Dunării. Ca aspect general sînt foarte întunecate, apropiindu-se bine de subspecia nominală. Fondul este gălbui-bruniu, cu amestec de cenușiu. Un exemplar (♂, Dedrad, 2. II. 1964)



Fig. 1 — Exemplare tipice de *B. b. bubo* (stînga) și *B. b. interpositus* (dreapta.)

are desenul evident negru, pe alocuri cu luciu metalic ; negrul este foarte întins, pe spate chiar mai mult decît la exemplarul de la Peștelea ; în schimb, culoarea roșcată lipsește cu desăvîrșire și pete albe pe aripi sînt bine dezvoltate. Celălalt (♀, Filea, 7.IX.1963) are desenul ceva mai bruniu, cu luciul destul de pronunțat ; nuanța roșcată foarte slabă pe spate și coadă ; dar, albul pe partea dorsală este mai întins și mai concentrat, chiar decît la cel mai tipic *interpositus*. Ni s-a atras atenția că în aceeași colecție se găsesc și două piese cu fondul mai gălbui și cu pete longitudinale mai înguste (♀, Reghin, 15.I.1953 ; ♀, Idicel, 16.II.1961). (S. K o h l, în litt.). Ar fi vorba, deci, de o trecere mai pronunțată spre *interpositus*.

În literatura ornitologică există indicații, că și desenul transversal pe partea de jos a pieptului, abdomen și picioare ar prezenta deosebiri la cele două subspecii. Nu ne-am putut formula deocamdată o părere precisă asupra importanței acestui caracter în condițiile noastre și de aceea nu-l discutăm aici.

Rezumînd cele de mai sus, se poate considera dovedit că în România se întîlnesc două subspecii de bufniță : *B. bubo bubo* (L.) și *B. bubo interpositus* Rotsch. et Hart. Prima a fost identificată în erioada de cuibărit în nordul Ardealului, a doua în Dobrogea, Oltenia și în Banat. Cercetările viitoare urmează să delimiteze mai precis arealele de cuibărit, precum și răspîndirea în afara perioadei de reproducere. Variația individuală este destul de pronunțată și se întîlnesc exemplare cu caractere in-



Fig. 2 — Aceleași exemplare ca în fig. 1, văzute din partea dorsală.

termediare între cele două subspecii. În viitor urmează să se precizeze limitele de variabilitate a fiecărei subspecii, posibilitățile de încadrare precisă a exemplarelor cu caractere intermediare și existența eventuală a unui teritoriu, unde întreaga populație prezintă astfel de caractere.

În încheiere este cazul să reamintim o problemă foarte veche nerezolvată. *Dombrowski* (1912) socotește că bufnița din România veche este identică cu cea central-europeană ; în descriere (foarte sumară) specifică precis culoarea roșcată a penajului<sup>1</sup>. Dar, în continuare el spune :

<sup>1</sup> Afirmația nu ne pare destul de clară, deoarece piesele de la Dranov, colectate de *Dombrowski* și expuse și azi în Muzeul Antipa, n-o confirmă.

..., afară de bufnițele românești relativ închis colorate, iarna în Dobrogea apar uneori brusc și în număr mare bufnițe mari, mult mai deschis colorate". Sînt citați și autorii mai vechi — frații S i n t e n i s, care desemnează astfel de exemplare cu *Bubo scandiacus*, și Alléon; D o m b r o w s k i dă și măsurătorile exemplarelor colectate de el. În mod surprinzător, însă, aceste dimensiuni ar indica adevărați uriași, cum nu sînt menționați de nici un alt autor. L i n t i a (1954) reproduce spusele lui D o m b r o w s k i fără nici un comentariu.

Astăzi, fără să se fi păstrat vre-un exemplar și fără o descriere exactă („mult mai deschis colorat“ nu spune mare lucru pentru nivelul actual de cunoștințe), este greu de zis despre ce e vorba. Ne putem gîndi la *B. b. sibiricus* (Glöger), într-adevăr foarte mare (dar, fără a atinge dimensiunile indicate de D o m b r o w s k i), și foarte deschis colorat. Numele de *B. scandiacus* (inițial *Strix scandiaca* (L.) pare să se fi folosit în trecut pentru această subspecie (H a r t e r t, 1910-1922; N a u m a n n - H e n n i c k e, 1897-1905). Se mai știe că bufnița siberiană execută iarna migrații neregulate destul de departe spre vest și sud-vest; totuși limitele precis stabilite ale acestor deplasări sînt mult îndepărtate de granițele țării noastre (D e m e n t i e v și G l a d k o v, 1951). Deci, posibilitățile de a ajunge în Dobrogea și încă „în număr mare“ par minime. Alte subspecii deschis colorate, răspîndite mai spre est de subspecia nominală, nu au dimensiuni mari și nu depășesc iarna decît foarte puțin limitele arealului de cuibărit. Astfel, nu pot nici intra în discuție.

Problema rămîne deschisă. Dar, readucerea ei în atenția ornitologilor noștri ne pare utilă.

SUR LE PROBLÈME DE LA POSITION SYSTEMATIQUE DU HIBOU  
GRAND-DUC (*Bubo bubo* L.) EN ROUMANIE

R é s u m é

En général, on considérait jusqu'au présent que les populations de la Roumanie appartiennent à la sous-espèce nominale. Il existait, toutefois, une indications sur la présence de *B. b. interpositus* dans le sud-est du pays. Pour élucider ce problème les auteurs ont examiné 26 pièces provenant des quelques collections. Leur conclusion est, que *B. b. interpositus* se trouve dans toute la partie méridionale de la Roumanie, du bord de la Mer Noire (Dobroudja) à la frontière yougoslave (Banat). La sous-espèce nominale fut identifiée dans la partie nordique de la Transylvanie.

La variabilité individuelle chez les deux sous-espèces est bien accentuée. Certains exemplaires peuvent être considérés comme intermédiaires; ou décrit quelques caractères de la coloration de tels oiseaux.

En fin, on cite quelques informations anciennes sur l'apparition accidentale en Dobrodja, pendant l'hivier, des grands exemplaires d'une coloration pâle. Pour le moment il est impossible d'établir la sous-espèces, dont-il s'agissait.

## BIBLIOGRAFIE

1. DEMENTIEV, G., GLADKOV, N. 1951 : *Ptiți Sovietskogo Soiuză*, Moscova.
2. DOMBROWSKI, R., 1912 : *Ornis Romaniae*, București.
3. HARTERT, E., 1910-1922 : *Die Vögel der paläarktischen Fauna*, Berlin.
4. LINȚIA D., 1944 : *Catalogul sistematic al faunei ornitologice române*. Timișoara.
5. LINȚIA D., 1954 : *Păsările României*. Vol. II. București.
6. NAUMANN, I. F., HENNICKE, C. R. 1897-1905. *Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas*. Gera-Untermhaus.
7. VASILIU, G., *Systema avium Romaniae*. Paris.
8. VASILIU G., ȘOVA C., 1968 : *Fauna Vertebratica Romaniae*, Bacău.
9. VAURIE, CH., 1965 : *The Birds of the Palearctic Fauna. Non Passeriformes*.

Bul. Gh. Gheorghiu Dej nr. 83 et. II ap, 11 București

Primit : 12.IX.1969